

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K
3/4 . . . 10 „
1/2 . . . 5 „

Posamične številke stanejo 10 vin. V Gorici se prodaja „Soča“ v vseh tobakernah.

„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kazipol po Goriškem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni rod železnic, parnikov in poštinih zvez“. Na naročila brez dopolnane naročilne se ne oziramo.

SOČA

Uredništvo
: nahaja v Gosposki ulici št. 7 Gorici v I. nadstr. na ~~koncu~~.

Upravništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni. Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Oglasil in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 15 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostori. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

•Vse za narod, svobodo in napredek! Dr. K. Lavrič.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in sal.

V Gorici, dne 28. 9. 1911.

Leopold bar. Chlumecky, eden izdajateljev in urednikov oficiozne »Oesterr. Rundschau«, je izdal separatni odtisek svojega, v tej reviji izišlega članka »Zur Erhaltung der Reichseinheit«, v katerem se zrcali vse mišljenje dunajskih vodilnih krogov.

Mi Slovenci se žalibog premalo brigamo za take pojave. Šele l. 1907. se je začela zanimati tudi naša publicistika za naše razmere napram Ogrski (dr. Tuma, »Der oesterr. ung. Ausgleich, 1907, in dr. Zabuškoček, »Avstroogrška nagodba« 1907.) Toliko bolj se zanimajo drugi za ta vprašanja. Avstrijsko plemstvo, l. 1907., takorekoč depozirano, si hoče zopet pridobiti na ugledu in vplivu. Zagotoviti hoče močno, edinstveno monarhijo. Dualizem raste našim vodilnim krogom čez glavo: »Die ich rief, die Geister...« Saj se je pred nedavnim časom na Madjarskem govorilo o personalni uniji, saj končno vprašanje še sedaj ni definitivno rešeno. Splošna volilna pravica za Ogrce postaja našim vodilnim krogom vedno bolj simpatična; saj bo ž njo udarjena ogrska gentryja, ona agrarnokapitalistična manjšina, ki terorizira z znameniti manirami vso onostransko državno polovico. Dualizem se brdiko maščuje nad svojimi roditelji. Danes pledira »Oest. Rundschau« ne sicer naravnost proti dualizmu, pač pa za njega omejitve, »za učvrščenje vsega, kar veže monarhijo v eno samo krepko skupino«. Sredstvo za tako učvrščenje naj bi bilo plemstvo in pa neva, na plemstvu sloneča, v obeh državnihih polovicah in v Hercegovini potrebna enotna »državna stranka«, »Reichspartei«, s skupno platformo: »Erhaltung der Einheit der Monarchie«. Ta državna stranka mora v boj proti dosedaj vsemogoči ogrski gentryji, v boj za splošno volilno pravico na Ogrskem, za oprostitev meščanstva... Avstrijsko plemstvo proti ogrskemu plemstvu! Čudna so pota usode. Ali se je ustvariteljem dualizma kdaj sanjalo kaj podobnega?

Kaj porečemo mi Slovenci? Kje je naš federalizem? Mi nimamo zmisla za taka vprašanja, dasi se tičejo našega ob-

stoja. Nimamo enotne in trdno organizirane meščanske stranke; Masaryk je v časteh, pa le, ker je tako moda, edina socialna demokracija ima danes pameten federalisten program. To opomniti pri tej priliki se mi je zdelo nujno. Širši krogi slov. inteligence se ne zanimajo za našo bodočnost, — Nemci se tega dobro zavedajo. Oni vidijo svojo nalogo v tem, »Oesterreich zum Bindeglied zwischen Orient und Okzident zu machen und ihm die Vormachtstellung am Balkan zu sichern«. In v čigavem trgovinskem interesu? V interesu slovenskega kmeta in malomeščana gotovo ne...

K.

Tripolitaniya.

Tripolis leži ob Sredozemskem morju v Afriki med Tunison in Egiptom; ima 800.000 prebivalcev na 1.033.000 km². Po mestih bivajo Mavri, mnogo Židov, nekaj Evropejcev, na deželi so arabski Beduinci, Berberji, Zamorci. Nižji deli dežele ob bregu imajo na vshodu dosti vode, na vshodu so slana močvirja. V notranjosti se nahajajo Črne gore, 900 m višine, vegetacija je ugodna. Srednja temperatura ob bregovih 20—22° C. Ob morju je malo dežja, v notranjih delih dežele včasih celo leto ne dežuje. Dežela rodi pšenico, žafran, datelje, razno južno sadje, živinoreja je precej razvita. Izdelujejo židano, volneno blago, usnje, itd. Razvita je trgovina s Sadanom (nejeva peresa, gumi, aloe itd.) — V starem veku je bila Tripolitaniya vzhodni del kartagiškega ozemlja. Ime ima od sicilijanskih Grkov in pomeni: tri mesta. Ta so bila Oea, Sabrata in Leptis. Rimljani, Vandali, Arabci so se tepli tokom stoletji za to deželo, Turki naposled in Tripolis je postala turška provinca leta 1835.

Laških podanikov je v Tripolitaniji kakih 30.000. Od Italije do nje je komaj sedem ur. Italija je že dolgo časa imela obrnjeno pazno oko na to deželo, v kateri se prav dobro razvija italijanska trgovina. Sedaj je prišel čas, da se polasti

te dežele. Anglija gospodari v Egiptu, Francozje so pobrali Tunis, sedaj so dobili Maroko. Italija pa hoče porabiti to priliko, da uveljavi svoje garantirane predprave v Tripolitaniji, kajti med francosko in italijansko vlado se je v letu 1904. sklenil dogovor, da se Italija ne bo umešavala v njeno maročansko politiko, Francija pa prepusti Italiji prosto roko v Tripolisu. Italijani so pridno delali v de. in dosti italijanskega kapitala je bilo pri raznih gospodarskih akcijah uporabljene.

Turčija pa je že od nekdanj nagajala Italiji ter jej delala ovire; je pač slutila, kaj namerava Italija; zato jej je hotela preprečiti napredovanje v Tripolisu, ali tega ni mogla. Italija misli današnji dan, da je njen interes za Tripolis tako velik, da mora dobiti v svoje roke to deželo na vsak način. Italija hoče imeti kontrolo nad vso trgovino v Tripolisu ter privilegije gredé sodne oblasti nad italijanskimi državljani. Italija je ponudila Turčiji 60 milijonov lir, ako jej odstopi Tripolis; če se bo upirala, pa nastopi z orožjem, naj pride do vojne. Italija hoče imeti Tripolis in ne pusti, da bi Turčija vojaško zasedla Tripolis. V tem slučaju bo tekla kri.

Poročila iz Rima v torek so glasila, da se je vršil pogovor med turškim poslanikom in italijanskim zunanjim ministrom. Poslanik je izjavil, da želi turška vlada, da se vsa pereča vprašanja z Italijo rešijo mirnim potom. Zunanji minister di San Giuliano je rekel poslaniku, da se Italija svojim pravicam na Tripolis ne odpove na noben način, želi pa sicer ohraniti s Turčijo prijateljstvo. Ob enem so glasila poročila, da je ekspedicija v Tripolis sklenjena stvar. Sploh je v Italiji veliko navdušenje za okupacijo Tripolisa. Od 508 državnih poslancev se jih je izreklo za energično akcijo 450. Tudi socialisti ne nasprotujejo več v veliki meri. Giolitti jim zagotavlja takoj po okupaciji uvedbo splošne in jednake volilne pravice. Doma je torej navdušenje za akcijo v Tripolisu, države pa tudi ne bodo ovirale Italije pri tem delu. Saj gre za ljubo Turčijo, kateri pulijo dežele, kakor se jim ljubi. Anglija ne bo delala nikakih težkoč, Španija tudi

ne. Kaj pa končno Avstrija in Nemčija? Obe se držita nekako rezervirano, da Aehrental je bil označil celo italijansko akcijo za prezgodnjo. Nočeta pa stopiti v ospredje s kakšno jasno besedo, ker treba ščititi interese na Balkanu in zato ne kaže, postaviti se na strani Italije proti Turčiji.

Francoske časnikarske kombinacije glasijo tako-le:

Iz Pariza se poroča, da se diplomati zelo zanimajo, kakšno stališče namerava zavzeti Avstro-Ogrska glede na tripolitsko vprašanje. Splošno se sodi, da naša država Italijanov ne bo ovirala. Iz Pariza se tudi poroča, da se Turki boje resnih posledic, če zasedejo Italijani Tripolis. Angleži proglašajo najbrže svojo suvereniteto v Egiptu, Avstro-Ogrska pa zasede Sandžak in pri prvi priliki še Albanijo. Pariški krogi sodijo, da Avstro-Ogrska Italiji ne bo dovolila zasedeti Tripolisa, če se Italijani ne odpovejo Balkanu.

Italijanske ladje so odplule proti Tripolisu. Da, iz Rima poročajo, da je bil večerajšnji dan namenjen že za izkrcanje italijanskih čet v Tripolisu. I. divizija sredmorskega brodogoja je dospela tje že večeraj, II. divizija pa križari v Egejskem morju, da prepreči Turkom, da bi prinesli kako pomoč Tripolisu. 8 bataljonov moštva se je ukrcalo na novo v Sirakuzi.

Iz Berolina poročajo, da je prevzela Nemčija posredovanje med Italijo in Turčijo. Njen poslanik v Carigradu ima že tostarne inštrukcije.

Vznemirjenje v Carigradu je veliko in vršile so se demonstracije proti velikemu vezirju.

Italiji se najbrže posreči okupacija Tripolisa in ti primerni odškodnini Turčiji. Kako se potem obnese italijanska kolonialna politika, je vprašanje časa. Doma v svoji notranjosti ima še veliko posla Italija, da dvigne ljudstvo iz tiste nezavednosti in nevednosti, v kateri tiči še velik del italijanskega naroda.

Posledice italijanske akcije v Tripolisu so že tu: Kurzi po borzah so padli in egiptovska banka je ustavila svoja plačila. Puške še niso pokale, ali tripolitsko vprašanje je stalo že milijone!

A. S. PUŠKIN.

Pikova dama.

(Dalje.)

Herman je trepetal kakor tiger v pričakovanju določene ure; že ob desetih je bil pri grofični hiši. Vreme je bilo grdo. Veter je tulil in debele snežinke so padale z neba. Svetilke so gorele medlo, ulice so bile prazne. Le redko se je peljal mimo Vanjka*) ter pogledoval po zapoznelem človeku, ki bi se popeljal. Akoravno je bil Herman samo v sukniču, vendar ni čutil niti vetra niti snega. Slednjič so zapregli kočijo. Herman je videl, kako so streljaji prinesli na rokah zgrbljeno starko, zamotano v sobolji kožu, kako je za njo švignila njena gojenka v lahkem plašču z glavno okrašeno s svežimi cvetkami. Vratca so zaloputnala, in kočija se je težko premikala po rahlem snegu. Vratar je zaprl vrata in na okna je legel mrak. Herman je začel hoditi okoli opuste hiše; stopil je k svetilki ter pogledal na uro. Bila je dvajset minut čez enajst. Ostal je pri svetilki, uprl oči na urni kazalec in pričakoval, da preteko še ostale minute. Natanč-

*) petrograjske kočijaže tako imenujejo.

no ob poldvanajstih je stopil na prag grofične hiše ter vstopil v razsvetljeno vežo. Vratarja ni bilo. Herman je stekel po stopnjicah, otvoril vrata v predsobo in zagledal slugo, spečega pri svetilki v staromodnem, zamazanem naslonjaču. Z gibkim in trdnim korakom je šel Herman mimo njega. Dvórana in soba za goste ste bili prazni. Svetilka iz predsobe ju je slabo razsvetljevala, Herman je stopil v spalnico. Pred kivotom*), napolnjenim s starimi sv. podobami, je gorela svetilka. Pormeneli sukneni naslonjači in divani s puhovimi blazinami, ki so izgubili že pozlačenje, so stali v žalostni simetriji okoli sten, obitih s kitajskimi preprogami. Na steni sta visela dva portreta, izdelana v Parizu od mme Lebrun. Eden je predstavljal moža pri štiridesetih letih, rdečega in polnega, oblečenega v svetlozeleno uniformo z zvezdo na prsih; drugi mlado krasotico z orlovskim nosom, z razčesanimi viski z vrnico v napudranih laseh. Po vseh kotih so stali porcelanasti pastirčki, ura — delo slavnega Leroy, košarice, ruletke, pahljače in razne druge danske igrače, ki so jih izumili proti koncu minolega stoletja zajedno z Mongolferovo oblo in Mesmerovim magnetizmom. Herman je stopil za špansko

*) steklena omarica za sv. podobe.

steno, za katero je stala majhna železna postelja; na desni so vodile duri v kabinet, na levo na hodnik. Herman jo je odprl in zagledal ozke, zavite stopnjice, vodeče v sobo bedne gojenke. No, vrnil se je in stopil v temni kabinet.

Ure so potekale zelo počasi. V sobi za goste je odbila ura dvanaajst; po vseh sobah so ure druga za drugo oznanjale polnoč, in zopet se je vse pogreznilo v globok molk. Herman je slonel ob mrzli peči. Bil je miren, srce je bilo normalno kakor pri človeku, ki se je odločil za nekaj opasnega, toda nujnega. Ure so odbile eno, dve, in tedaj je zaslišal Herman oddajen ropot kočije. Nehote se ga je polastila razburjenost. Kočija je pridrdrala in se ustavila. Zaslišal je ropot podnožnika, ki so ga položili na tla. V hiši je oživel. Ljudje so tekali, razlegali so se glasovi, in hiša se je razsvetlila. V spalnico so pritekale tri stare hišine in grofica, komaj živa, je vstopila in se spustila v volterovski naslonjač. Herman je kupal skozi šprango. Lizaveta Ivanovna je šla mimo njega. Herman je zaslišal njene brze korake po stopnjicah. V srcu je začutil nekaj, kakor bi ga grizla vest; no, zopet je utihnilo. On je okamenel.

Grofica se je jela slačiti pred zrcalom.

Vzeli so z nje čepico, odličeno z vrtnicami, sneli napudrano lasuljo z njene sive, čisto ostrizene glave. Bučike so padale okoli nje kakor toča. Rmena obleka, šita s srebrom, je padla k njenim oteklim nogam. Herman je bil posvečen v vse odurne tajnosti njene toilete; naposled je ostala grofica v spalni bluzi in nočni čepici. V tej opravi, ki je bolj stajala njenim letom, se je zdela manj odurna in grda.

Kakor vsi stari ljudje sploh, tako tudi grofica ni imela spanca. Razdevisi se, je sedla k oknu, v volterovski naslonjač in odpustila hišine. Odnosi so luči; sobo je zopet razsvetljevala samo ena svetilka. Grofica je sedela vsa žolta, gibala z odprtimi ustnicami in se zibala na levo in desno. Motne oči so razodevale popolno odsotnost mislij. Pri pogledu na njo bi si človek lahko mislil, da se zibanje odurne starke ne vrši po njeni volji, ampak vsled delovanja skritega galvanizma.

Nenadoma se je ta mrtvi obraz nezrečeno izpremenil. Ustnice so prenehale gibati se, oči so oživele, kajti pred grofico je stal neznan mož. »Ne bojte se, za Boga, ne bojte se,« je rekel z razločnim, a tihim glasom. »Nimam namena škodovati vam; prišel sem vas samo prosit neke milosti.«

(Dalje prih.)

Za slovensko vseučilišče.

V torek smo priobčili resolucije, sprejete na vseučiliškem shodu v Ljubljani.

V nastopnem podajemo nekaj glavnih mislij iz govorov dr. Ravničarja, dr. Rostoharja in Železnikarja.

Prvi je govoril državni poslanec

dr. VI. Ravničar.

Ovrgel je tisto nespametno nemško trditev, da je slovenščina nesposobna, da se v njej predava znanost.

Navajajo tudi razlog, češ, da nimamo niti znanstvene literature niti svojih profesorjev. Ta argument je še vrh tega polrabulističke, saj Nemci sami so dobili svojo znanstveno literaturo stoprav z univerzami, tudi oni niso imeli profesorjev, preden se niso imeli univerze.

Ob vsaki priliki tudi, ne samo kadar se gre za slovensko vseučilišče trkajo Nemci na cvenkaočji svoj žep ter nam bahato predočujejo svojo davčno moč. Do čim znašajo neposredni davki okroglo 350 milijonov, znašajo indirektni, ki se torej precej enakomerno visoko razdelje po glavah, okroglo eno milijardo in 89 milijonov kron. Da torej 14 milijonov Slovanov plačuje več davkov, nego 8 milijonov Nemcev, to ni težko preračunati, kakor tudi to ne, da prvi odrajujejo več krvnega davka nego drugi. Ali tudi pri neposrednih davkih bi se dala prav uspešno utemeljiti trditev, da končno le navadna delavna fizična sila stvarja kapital in ta sila je po vseh računih v Avstriji po veliki večini — slovenskega rodu.

Toda prav s celokupnega državnega stališča je čisto odločno protestirati proti nazoru, da je vsakemu narodu v zadostitev njegovih gospodarskih in posvetnih potrebščin s strani države dajati le toliko sredstev na razpolago, kolikor ta narod prispeva k celokupnim dohodkom. Čemu pa potem država? Saj državna ideja pravzaprav ni drugega nego združna ideja, ki postavlja načelo solidarnosti, vsi za enega, eden za vse, skupnost podpiraj šibkejšega, kjer leta potrebuje podkrepitve in podpore.

Ugovori naših narodnih nasprotnikov so torej piškavi in ničevi. To dokazati nam ni mogoče samo iz šibkosti teh ugovorov samih, ampak z dokazili, ki so nam jih dali nasprotniki ideje slov. vseučilišča sami na razpolago.

Tako je nemški minister grof Stadion na dr. Ulepičevu interpelaciji v drž. zboru že l. 1849 izrazil prepričanje o koristi, o potrebi visoke šole za jugoslovanske pokrajine. Za prikladno mesto, kjer naj se ustanovi univerza, je smatral Ljubljano.

Petdeset let pozneje je izjavo skoro enakega smisla podal naučni minister, Nemec Hartl. Ali naj še povdarjam, da smo imeli l. 1849. v Ljubljani vseučiliška predavanja v slovenskem jeziku, da se je v tem jeziku predavalo do l. 1870 in stavila v proračun vsota 3600 fl. za slovenska predavanja v Gradcu?

Položaj, kakršen je dejanski obstajal, je potemtakem jasen dokaz, da nam je vlada sama ne samo v teoriji, ampak tudi v praksi pripoznala upravičenost po zahtevi slov. vseučilišča.

Dotlej bo trajal ta boj, ki na naši strani ni drugega nego boj za pravico in ravnopravnost. Pa se čudijo, da Avstrija niti na gospodarskem niti na kulturnem polju ne uspeva, tako kakor sosednje države! Naravnost frivolen pa je občutek, da Slovenci kulturno nismo še razviti. Kdo pa je temu kriv, če ne oni, ki nam odrekajo pravico do samostojnega kulturnega razvoja in ki nam ne privoščijo niti najprvotnejših pripomočkov za kulturni razvoj. Potem pa še rogati se nam, češ nismo kulturni — ali je to kulturno? Prav prijazno se zainvaljujemo na taki kulturi, ki nam jo ponujajo tu na jugu naše države in ki poganja najlepše svoje cvetke v Celovcu, Celju, Ptuj, Mariboru in Gradcu. Slovenci smo v tem pogledu nekoliko razvajeni, saj smo v svoji prošlosti bili srebalji ob virih vse drugačne kulture, bila je italijanska, bila je francoska, ki nam je pred 100 leti brez prošnje naklonila to, kar nam danes po sto letih neusmiljeno odrekajo avstrijske vlade — vseučilišče ali kakor se je pred 100 leti imenovalo — école centrale.

Avstrijska vlada je po svojem birokratizmu prevzela nalogo ponemčevanja v slovenskih deželah; kar smo dosegli, smo dosegli le samo z največjimi žrtvami in proti volji nemškomislečnih vlad. Slovenci moramo vse svoje kulturne potrebščine zahtevati in izvojevati v trdem političnem boju. V tem boju bomo izvojevali tudi slovensko vseučilišče.

Za njim je govoril privatni docent na češkem vseučilišču

dr. M. Rostohar,

rekoč med drugim:

Priprava za vseučilišče obstoji v glavnem: 1. v tem, da si preskrbimo kvalifikovanih sil, 2. v tem, da skrbimo za slovensko strokovno literaturo, 3. pa v tem, da ima univerza dobro podlago, in to so razna sredstva, kakor n. pr. vseuč. knjižnica, znanstveni inštituti itd. Ker je dolžna za učna sredstva skrbeti v prvi vrsti vlada, ki bo tudi moralno prisiljena v tem oziru storiti potrebne korake, ko bodo dani za univerzo vsi potrebni pogoji, za to si nam ni treba edino s tem vprašanjem preveč beliti glave.

Mnogo važnejša je za nas skrb za slovensko strokovno literaturo. Naša strokovna literatura bo pravzaprav šele takrat, kadar bomo imeli dovolj sposobnih in pridnih ljudi, ki bodo slovensko znanost sistematično iz poklica gojili. Vidimo torej, da je poglavitna stvar pri našem vseučiliškem vprašanju, skrbeti v pravein času za potrebne učne sile, za katere pa moramo skrbeti v prvi vrsti sami, vlada pa nas je dolžna pri tem podpirati.

In kako nam je mogoče dobiti v kar mogoče najkrajšem času zadostno število učiteljskih sil? Učiteljski zbor posameznih fakult na vseučilišču obstoji iz docentov, ki imajo za svojo stroko kvalifikacijo kakor jo zakon predpisuje. Tako kvalifikacijo pa je mogoče dobiti le na kaki fakulteti, torej na vseučilišču. Jasno je, da se morajo tudi učiteljske sile za slovensko univerzo habitilirati na kaki obstoječi avstrijski univerzi, ker drugače ne morejo postati docente ali vseučiliški profesorji. Jasno je, da more dandanes slovenska univerza nastati le potom kake druge univerze in jasno bo menda tudi, da more biti to le kaka slovenska univerza. In tako smo se odločili pred leti za češko univerzo v Pragi, proti kateri se od klerikalne strani dosledno vodi očitna opozicija iz nerazumljivih razlogov, ki utegne stvari sami škodovati, nji pa gotovo ne prinese zaželjenih uspehov.

Pozneje bomo imeli priliko o tem še več spregovoriti, na tem mestu pa povdarjam, da je rešitev slovenskega vseučiliškega vprašanja v naših rokah. Slovenci, združite se in pošljite zadostno število svojih sposobnih ljudi na vseučilišče, da se tam habitilirajo, in si na ta način pridobite potrebno kvalifikacijo, pa dobimo v najdoglednejši dobi vse učiteljske sile.

Naše priprave za vseučilišče bi morala vzeti v skrb narodna organizacija ad hoc, vseučiliško društvo, ki bi vodilo celo akcijo, da bodo naše priprave smotrenješe kakor so bile doslej.

Smotrenost priprav naravnost zahteva, da se naše učne sile koncentrujejo na eni univerzi in ravno tako tudi slovensko dijaštvo, ki je dolžno slovenske docente moralno podpirati, kajti treba nam je v prvi vrsti opiliti znanstven predavateljski jezik, kar pa se da doseči le tedaj, če bodo slovenski docente predavali slovenskemu dijaštvu v slovenskem jeziku.

Češka univerza je po svojih znamenitih zavodih in učnih silah pravo torišče, kjer se more razvijati naša mlada znanost, tu nam je omogočeno neovirano znanstveno delo in strokovni študij.

Češka unive. za nam je drage volje odprla svoje dvorane, akademična oblast se je oficijalno izrekla za slovenske stolice v Pragi in nam svojo dobro voljo tudi z dejanji potrjuje. Dovoljujem si s tega mesta staviti vprašanje na one slovenske kroge, ki se z vsemi širimi branijo slovenskih stolic na češki univerzi, in silijo tako vstrajno v Krakov: ali imate sploh kaj pozitivnega pokazati za slovenske stolice na krakovski univerzi, kakor vam moremo to pokazati na češki univerzi?

Ali imate zagotovilo, da se dajo na krakovski univerzi ložje in z večjim uspehom vršiti priprave za slovensko vseučilišče kakor na češki v Pragi? To nam dokazite prej s pozitivnimi fakti, potem še le

začnete lahko boj proti Pragi in za Krakov. Meni se pa prav močno zdi, da se bodo ti krogi še malo ozirali po Pragi, kajti tudi klerikalni dijaki se v Pragi očevidno boljše počutijo, kakor v Krakovu, kjer slovenskih visokošolcev skoro nič ni. Klerikalci naj le enkrat poskusijo s svojimi habitilacijami v Krakovu, pa izkušnje jih bodo kmalu izmodrile in izučile, da smo mi v Pragi na pravi poti. Gonja proti Pragi je politična kratkovidnost in je naroden greh, katerega se mora vsak pravi Slovenec iz dna duše sramovati.

Tretji je govoril visokošolec

S. Železnikar.

Iz njegovega govora posnemamo to-le:

Kakor hitro govorimo o koncentraciji, o osredotočenju slovenskih kulturnih sil, tedaj si moramo pa tudi biti takoj v svesti, kateri je oni kraj, v katerem si želimo koncentracije. Da tudi ne pride v poštev mesto, ki ima nemško-nacionalen značaj, ki je šovinistično in nam sovražno, je jasno. — V poštev pridejo torej samo slovenska mesta, v katerih so slovenska vseučilišča in sicer Praga, Krakov, Lvov. Za Lvov ne govori sploh nihče, ker je preoddaljen. Ostane samo Praga in Krakov.

Predno se odločimo za eno ali drugo teh mest, poglejmo, kaj imamo že v enem ali drugem mestu, da vidimo, kje smo bližji cilju, kje dosežemo preje svoj provizorij. — V Pragi smo dobili letos prvega docenta, v Krakovu nimamo nobenega, v Pragi se nam obeta sedaj drugi, za Krakov ne vemo o nobenem poskusu habitilacije, v Pragi je 150 slovenskih visokošolcev, v Krakovu se samo tupatam pokaže slovenski visokošolec, v Pragi imamo akademični senat, ki nam je že gladil pot, ki je za slovenski provizorij, v Krakovu ni akademični senat še nikdar govoril v naš prilog. Dijaštvo se koncentrira v Pragi, učne sile mu naravno slede in bližamo se torej prvemu predpogoju za uredničev našega vseučiliškega provizorija, koncentraciji dijaštva in profesorjev. — In hočemo sedaj vse zavrniti, vse svoje delo, ki je izšlo iz naroda samega, uničiti, da stojimo tam kjer smo bili pred dvajsetimi leti. In to storimo, če se izrečemo za Krakov. In nazadnje, če dosežemo isto po dvajsetih letih v Krakovu, kdo jameči, da ne pride potem kdo drugi, pa pravi — ne v Krakov, v Prago, v Pragi mora biti naš provizorij? Lovimo se lahko tako stoletja in naše vseučiliško vprašanje spi lahko še nadaljnih sto let. — Ne, omahljivi ne smemo biti, končati moramo vsako gibanje in se že enkrat posluževati naših opozicij, ki smo se jih v hudem boju priborili. Omahovanje še ni rodilo nikdar uspehov, še manj pa v takem slučaju. In nazadnje. Kaj pa je nam Praga, kaj nam je Krakov! Od slovenskega prebujenja iz leta 1848, se je začela intenzivna duševna vez med Prago in Ljubljano, med Slovenci in Čehi.

In ta duševna vez je rastle od dne do dne. Vedno bolj se je oprijemala duš, vedno bolj je prodirala in zmagovala. Preprijala je nas vse in to v našo korist. Prvotna zunanja edinost je vedno bolj postajala notranja, dokler se ni v gotovih rečeh že popolnoma strnila.

V našo korist je bila in je ta vezjemnost.

Pravim, da je zadobil naš boj veselejšee lice, odkar korakamo skupno s Čehi, ker sedaj se ne čutimo več osamljene, ker sedaj vidimo močno oporo, ko vidimo pri Čehih uspehe, ko vidimo, kako se ustavi vsa nemška sila in kako se razblini v smešno figuro. Ko to vidimo se oddahnemo, in veselejšee zremo v bodočnost in z novim upom gremo v boj, ker odpravljena je ona zavest, ki nas tlačil, da bijemo boj brez upa zmage. Mi vidimo, da imamo korist od Čehov, da ne moremo na noben način ločiti naših potov, da moramo biti vedno edini z njimi, in če to vidimo ali bomo pošiljali dijaštvo drugam od Čehov stran, proč od njihovega središča, od Prage? Ali bomo odklanjali pomoč, ki se nam ponuja v Pragi in bli tja, kjer se nam ne obeta nobena?

In končno, kaka vez pa je med nami in med Krakovom? Mi vemo, kaj pomeni Krakov v slovanski zgodovini, mi smo gotovo zadnji, ki ne bi hoteli biti v najožjem stiku z brati Poljaki, ali to pa tudi ne more nihče zahtevati, da bi se ločili radi njih od

vseh svojih uspehov in da bi zavrnili pomoč naših največjih prijateljev, ko nam oni svojo pomoč niti ne ponujajo, in ko je še nismo nikdar mnogo čutili.

Danes, ko smo si ugledali pot v Pragi, ko smo ustvarili tam vse, ne smemo obracati oči drugam, ampak moramo biti dosledni da dosežemo še potrebno kronanje našega dela.

Zato v Prago in ne v Krakov je naš klic in dijaštvo ga bo imelo še v naprej. — In dijaštvo ga bo imelo, kljub temu, da nima v Pragi nobenih ustanov, kljub temu, da se sistematično odtegujejo podpore Pragi. Ono bo vztrajalo na svojem stališču, ker ve, da je to stališče narodu koristno in ker se zaveda, da je blaginja, korist celote — naroda, navišji zakon. In zvesto svojemu programu bo ostala vedno!

Slovenska javnost, saj napredna javnost je pa dolžna, da ona olajša stališče mu je vedno v pomoč.

Če bo pa tudi podpiral slovenski narod one, ki hočejo postati učitelji dijakov, če bo omogočil tudi slovenske docente, s tem, da preskrbi mladim docentom hrane, tedaj bo pa tudi dosežena koncentracija slovenskih vseučiliških profesorjev s tem tudi praški provizorij. In če imamo provizorij, tedaj dosežemo tudi univerzo, tedaj imamo bodočnost. — Vidimo desegljivo bodočnost naroda, ali ne bomo delali tudi, da jo dosežemo? — Bodemo. Združimo vsled svojega malega števila vse sile v enem mestu, koncentrirajmo učne moči v Pragi in dajmo jim sredstva za obstoj in dosegli smo provizorij, in storili smo svojo dolžnost sebi nasproti in nasproti našim potomcem.

DOPISI.

Iz goriške okolice.

Iz St. Petra. — (Požar.) V torek popoldne je gorelo pri Pavliču. Tle so saje, ogenj se je prijel trama in tako je začelo goreti. Zgorela je kuhinja in naš kuhinjsko seno, orodje itd. Gorelo je popoldne ob 3. Prišli so gasilci ognjevarci iz Gorice in z državne železnice. Pavlič je zava ovan.

Družba sv. Cirila in Metoda.

Za šolo na Blanči je daroval g. Fran Znidaršič, ravnatelj, povodom otvoritve K 10.

Domače vesti.

Za župana v Sv. Križu na Vipavskem je izvoljen tamkajšnji nadučitelj gospod Peter Medvešček. Naše čestitke!

Pevske in glasbene društvo naznanja, da je končalo redno vpisovanje v društveno šolo dne 23. t. m. Ker je pa na razpolago še nekaj prostorov, se sprejemajo še nadalje učenci do 5. oktobra t. l. Kdor se torej misli zglasiti, naj se požuri s prijavo. Odbor.

Umrli je v Zagrebu Andrija Fijan, velikan v dramatični umetnosti, eden največjih slovenskih umetnikov. Rojen je bil leta 1851.

Odlikovanje. — Ravnatelj dvorne zrebčarne v Lipici, g. Josip Hruša, je povodom svojega umirovljenja dobil red železne krone III. razreda. — Kontrolor omenjene zrebčarne Emil Finger, je pa imenovan nadzornikom iste.

Za narodni muzej so darovali: — Gosp. Jos. Balič učitelj. Vrh Sv. Mihaela 16 dar 1.) Prastari ribji petrefact, najden na Vrhu. 2.) Lepopisano majolico iz dobe o. Ivana Svetokriškega, dobljeno na rihenberških Brjah. — Gosp. Jos. Kutin, trgovec v Gorici, 1 srebrn novce. — Gosp. Adolf Urbančič, mesar v Gorici, 1 kineški bankovec. — Gosp. dr. Eržen, zobozdravnik v Gorici, 1 gorenjski pas. — G. Davorin Černetič, trgovec v Gorici, zbirko polžlahntih kamnov in sicer: a) krokydolith, b) moosjaspis, c) amethyst, d) lapislaruli, e) siley, vsi v velikih eksemplarjih ter 2 novca. — Gospoda Brezigar Leopold in Peter Ježič nabrala pri sledečih: 1.) Gospod Kodrič, učitelj, Šmarje, a) Pejacsevich, Theologica dogmata l. 1754. b) Poekl, Guldener Denck-Ring (svetovna zgodovina) v 5 delih 1724-34-38, c) Wurz, Geistliche Beredsamkeit l. 1776, d) Erhard »Grope Haus Legend« l. 1762, e) Cicero,

Epistolae ad Familiares (s komentarjem) I. 1749. — 2.) N. N. Šmarje, 1 majolico. 3.) Gosp. Jos. Štubelj, gostilničar, Dol. Branica, 1 slika na platno (Sv. Anton). 4.) Gospod Ant. Hmelak Dol. Branica, 1 slika na steklu (sv. Katarina). 5.) Gosp. Franc Krt, Dol. Branica, 2 sliki na steklu. 6.) ter pri raznih še 5 slik na steklu. — Gosp. Jos. Budin, sod. uradnik v Gorici, 6 raznih bakrenih novcev. — Gosp. Strunelj, dijak III. let. učiteljica 1) srebrn novc, 2) knjigo: Veriti, Katoliški nauk za otroke I. 1836. — Gosp. Sardoč Teodor, dijak, 2 novca.

Cvetlični dan v Ljubljani. — Cvetlični dan v korist slovenskih visokošolcev 23. in 24. t. m. je dal čistega okoli 5000 K; obnesel se je torej dobro.

Iz sanitetne službe. — C. kr. sanitetni koncipist namestniškega sanitetnega oddelka dr. Ivan Hammerschmidt je imenovan c. kr. okr. zdravnikom; c. kr. sanitetni asistent dr. Ivan Verčon v Sezani pa c. kr. sanitetnim koncipistom. Oba ostaneta na svojih dosedanjih mestih.

Pevsko in glasebno društvo vabi vse p. n. pevke in pevce, kateri imajo resno voljo sodelovati v društvenem pevskem zboru in pri društvenih prireditvah, da se prijavijo osebno in sicer za ženski zbor v ponedeljek, dne 2. oktobra ob 6. uri, za moški zbor pa v torek, dne 3. oktobra ob 8¹, v društvenih prostorih ul. Sv. Ivana št. 7. I. nadstropje. Kdor bi bil slučajno te dni zadržan, naj prijavi pravočasno pisмено svoj pristop. — Odbor.

Imenovanje. — Poštini praktikant, absolvirani pravnik, Walter Maver, je imenovan za konceptnega praktikanta.

Poštini oskrbnik Josip Pellan v Revlinju je imenovan višjim poštним kontrolorjem za Pulj.

O užitnini je zopet enkrat pisala »Gorica«. Posvetila jej je kar uvodni članek v soboto. Pravi, da lani je dala vlada deželniemu odboru na sklep deželnega zbora odgovor, da se bo pobirala užitnina v naši deželi tudi v prihodnje do nove odredbe v državni upravi. Nove odredbe dosedaj še ni ... ali »Gorica« ve, da se je v Trstu sestavil konzorcij gostilničarjev, ki dela na to, da bi prišlo pobiranje užitnine v stari tir ... Na to pa zahteva »Gorica«, naj se oglašijo tudi občinski zastopi, da se prepereči ta namera tržaških gostilničarjev!

»Gorica« je v stiskah in skrbeh, ker klerikalci po deželi godrnjajo, ker zopet ni deželnega zbora in ker jej prihajajo vesti, kako velik del tudi onega ljudstva, ki tiči pod klerikalnim jarmom, vidi, kje so pravi krivci, da ne more delovati deželni zbor. Zato govorijo o »stajnih maščeh«, ki ovirajo delo »ljudskih zastopnikov«. In glejte! Tajne moči delajo tudi proti sedanjemu načinu pobiranja užitnine. Klerikalci so mislili, da če vržejo to bomba v svet, bo tak pok, da ljudje pozabijo na deželni zbor ter bodo imeli pred očmi le sedanje koristi iz užitnine — vili poslanci S. L. S. pa se zopet zasvetijo v gloriji čuvarjev občinskih koristi. Pa ne bo nič. — Nove odredbe za pobiranje užitnine ni in je najbrže tudi še dolgo ne bo. Radi tega se ni treba nobenemu nič razburjati in ni treba nič sklepati v občinskih sejah. Klerikalci begajo ljudi z že označenimi nameni. Brezvestni hujskači so ti ljudje in škodljivci ljudstva, katero begajo sedaj s to, sedaj z drugo rečjo, vedno pa z nečednimi nameni.

Odbor akad. ter. društva »Prosveta« v Ljubljani, izvoljen na obč. zboru dne 22. t. m. za leto 1911/12, se je konstituiral tako-le: Predsednik: cand. arch. Ivan Zorman; podpredsednik: cand. iur. Darin Peček; tajnik: stud. med. Boris Šlajmer; blagajnik: cand. iur. Stanko Stor; knjižničar: stud. iur. Saša Železnikar; namestnika: cand. iur. Hugon Milavec in stud. iur. Stanko Lapajne; preglednika: cand. med. vet. Janko Vizjak in stud. iur. Arnošt Brilej.

»Goriška slovenska mladina«. — Kot običajno vsako leto, otvorijo se tudi letos plesne vaje »G. S. M.« z otvoritvenim venčkom, ki se bo vršil v soboto, dne 7. oktobra zvečer. Pri venčku bo sviral — vojaški orkester.

Naslednjega dne, v nedeljo popoldne se pričnejo redne plesne vaje, ki se bodo vršile ob nedeljah in praznikih.

Vabila se razpošlejo v nasled. dneh; kdor bi vabila po pomoti ne prejel, naj se blagovoli obrniti do kakega člana odbora. Odbor.

Preč. g. šempaskega župnika Blaža Grčo je vzela v zaščito »Gorica«. Če bi klepetulja molčala, bi bila storila bolje. Po navadi starih klepetulj gobezda o drugih rečeh, ki nič ne tičejo zraven k Blažetovi nemščini in laščini. »Gorica« priznava, da se je pačil šempaski župnik po nepotrebi z nemščino in laščino na državnem kolo-dvoru in v vagonu, ko se je peljal proti Gorénjski strani. »Gorica« bi bila storila prav, da je primerno obsodila g. Blaža, ki je napravil velik škandal »Slovenski Ljudski Stranki«, čije pristaš je in je bil celo poslanec! Ali ker je »Gorica« samo v slovenskem jeziku pisan klerikalni list, ni obsoa. šempaskega župnika, ker jej je deveta briga slovenščina in njena veljava!

Nameravan napad v preserskem gozdu. — Iz Komna nam poročajo, da je neznan človek dne 26. t. m. dopoldne v preserskem gozdu skočil kar nakrat proti upok. šolskemu ravnatelju g. A. Lebanu, ki je šel na sprehod ter ga hotel udariti z gorjačo po glavi. G. Leban pa je segel v žep kakor bi imel v njem revolver in oni mladi človek je izginil. Pred časom je bila napadena neka ženska, pa je napadalec tudi ušel. Orožniki ga iščejo.

Dramatski odsek Rokodelskega bralnega društva v Tolminu priredi v nedeljo dne 1. oktobra 1911 v gledališki dvorani humorističen večer, pri kojem vprizori naslednje 3 novosti: 1) G. P. Cesenate: »Zapirajte vrata«, šaloigra v 1 dejanju. 2) N. Grandjean: »Brati ne zna«. Burka v 1 dejanju. 3) ***: »Smrčati mora ali poročnikov namestnik«, burka v 1 dejanju.

Režijo vodi Danilo Devetak. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina: Sedeži I. vrste 2 K, II. vrste 1.20 K, III. vrste 80 v. s. o. št. 40 v. Otroci (v spremstvu starišev) in vojaki polovico. — Odbor.

Cerkveno petje in klerikalci. — Naprednjake podijo s korov in splah iz cerkve, gledajo pa, da se šepirijo po cerkvah klerikalci; pa če že znajo peti ali ne in če se obnašajo spošljivo ali ne. Nekdo nam piše: Na praznik sv. Daniela sem bil v cerkvi v Štanjelu. Slišal sem večkrat, da se sliši v tej cerkvi obrano petje. Ali kako sem bil razočaran. To ni bilo petje, ampak evinjenje, da so morala človeka ušesa boleti. Ljudje so se smejali in godrnjali. Eden je rekel: Tri mesece ni bilo dežja, če bodo te srake cevka, ga še tri mesece ne bo. Drugi: 5 K dam, če nehajo. Tretji: Orglje predati in denar razdeliti, da bo za sirk. Četrti: Vse skup dol zagnati! Nasmehnil sem se in odšel. Zvedel sem potem, da poje neka klerikalna družba tako milo v štanjski cerkvi. — Na koru evinjenje klerikalcev in klerikalov, da si ljudje ušesa mašijo, na prižnici ali pred oltarjem pa klerikalna politika. Vedno lepše in prijetnejše je po božjih hramih, odkar so cerkev čisto udinjali klerikalni politiki!

Odprava računskih podčastnikov. — Stotniki se bodo brez vsega dvoma zelo razveselili, ker nameravajo v naši armadi odzveti stotnikom administrativne posle in avestri po nemškem vzorcu bataljonske plačilne mojstre. Odpraviti nameravajo pri stotnijah računske podčastnike. Stotniki bojo odslej zgolj izobraževali svoje vojakke. Vsak bataljon pa dobi enega gasista, ki bo vodil administrativne posle.

Goriška slovenska mladina si je ustanovila v svojem področju tudi »Dramatični odsek«. Nujna potreba po razvedrilo v gledališki dvorani v bližnji zimski sezoni je porodila misel na dramatičen odsek, ki bo prirejal večje in manjše gledališke igre v Gorici. Med Goriško slovensko mladino vada že živo zanimanje za ta odsek in za gledališko umetnost. »Dramatični odsek« bo imel v nedeljo, t. j. 1. oktobra ob 10. uri predpoldne prvo posvetovanje v hotelu pri Zlatem jellenu. Na to posvetovanje so vabljeni cenj. gospice in gospodje, ki nameravajo sodelovati ter posvetiti svoj prosti čas boginji Taliji. Upati je, da se odzove temu našemu vabilu mnogo močij, ki bi hotele nastopati na odru ter bi pripomogle, da pridejo s časom tudi goriški Slovenci do stalnega in dobrega gledališkega občja. V nedeljo torej k Jellenu na prvo sejo »Dramatičnega odseka.«

Klerikalno društvo šlo v kozlov rog. — Nekje v Gorah je obstojalo katoliško društvo. Hvalili so se po »krščanskih« listih, kako da društvo imenitno napreduje, ali napredovalo je tako, da je šlo v kozlov rog, kakor pravi naš dopisnik. Z velikim

pešpom ustanavljajo društva po deželi, po svojih lažipolnih listih potem vpijejo, kako da napredujejo, v resnici pa propadajo. In tako je prav. Ljudstvo se pač ne da ravno povsodi vleči za nos tako, kakor hočejo klerikalci. Le proč od »katoliških« društev, ker v njih je doma laž in pohujšanje!

Tri hangarje so že postavili na Velikih Rojaj, da bodo shranjeni v njih aeroplani za tukajšnje vojaštvo. Kakor znano, se bodo bavili z aviatiko v to določeni častniki in moštvo.

Izpustili so iz preiskovalnega zapora onega Al. Fantuzzija, ki je bil napadel odvetniškega kandidata dr. L. Battigija.

Sokolski vestnik.

Oddetek goriškega Sokola na Dobrovem priredi v nedeljo dne 8. okt. veselico v Biljani. Predstavljalo se bode veseloigro v 2 dejanjih »Županova Micka«. Po veselici ples. Prodajalo se bode razne stvari Sokolu v prid. Nadejamo se obilne udeležbe iz celih Brd. — Odbor.

Telovadni odsek goriškega Sokola v Kojskem priredi v nedeljo, dne 1. oktobra javni ples v Kojskem.

Žveza narodnih društev.

Bralno društvo »Lijak« na Vogrskem je priredilo v nedeljo veselico navzlic neugodnemu vremenu. Veselica se je izvršila v čast društvu pa tudi udeležba je bila povoljna.

Trgovsko-obrtno in gospodarske vesti.

Trgovski tečaj. — »Trgovsko-obrtno društvo« naznanja: Poduk prične v prvi polovici prihodnjega meseca in sicer se bode podučevalo: knjigovodstvo, italijanshina in nemščina in to v večernih urah. Pristop k temu poduku imajo poleg članov trgovskega obrtnega društva tudi trgovski vajenci kakor gospodične, ki so še pri trgovini ali k njej pristopiti želijo. Vpisovanje se je že pričelo in sicer v društvenih prostorih vsak torek in petek ulica sv. Ivana 7 od 2. do 5., vsak drug čas pa se lahko vpiše v trgovini Ivančič & Kurinčič. Želiti je, da se vsi oni, ki se želijo udeležiti teh trgovskih kurzov, nemudoma priglasijo, ker poznejši pristop bi bil nemogoč.

Natečaj. — Na državni vzorni kmetiji v Pazinu se ima oddati mesto tehniškega asistenta. Dolžnosti asistenta so, da podpira ravnatelja vzorne kmetije pri vseh njegovih tozadevnih opravilih, posebno pa pri strokovnem podučevanju in omenjeni vzorni kmetiji in pri predavanjih in praktičnih demonstracijah izvev iste. Tehniški asistent se nastavi pogodbeno in sicer za sedaj za eno poskušajo leto ter se ga prideli ravnatelju kmetije. Isti dobiva letno plačo 2400 K in stalni potni pavšal 600 P, katero mu izplača ravnateljstvo kmetije v mesečnih anticipatnih obrokih. Prosilci za to mesto morajo vložiti svoje primerno z dokumenti priskrbljene prošnje z dokazom starosti, avstrijskega državljanstva, delovanja v kmetijski praksi in jezikovnega znanja, posebno pa znanja enega jugoslovenskih jezikov (hrvatski, slovenski) potom ravnateljstva državne vzorne kmetije v Pazinu najdalje do 25. oktobra 1911. pri c. kr. namestništvu v Trstu. Istočasno naj podajo obvezno izjavo, tekem katere dobe po obveščanju o ugodni rešitvi svoje prošnje bi zamogli nastopiti to službo. — Od c. kr. primorskega namestništva.

Ogrska se preskrbuje s prešljim mesom. — Ogrsko poljedelsko ministerstvo naznanja, da je dovolilo tvrdki Nikola Milivo; uvoz 1600 prešičev iz Belegagrada, in sicer čez Semlin v Budimpešto in na Dunaj.

Književnost.

Knjige družbe sv. Mohorja so došle: Koledar družbe; Zgodbe svet. pisma; Mladim srcem, zbirka povesti za slovensko mladino; Na Jutrovem, potopisne črtice; Deseti brat, Jos. Jurčič, ilustriral Iv. Vavpotič; Troje povesti, Ivan Cankar; konečno neizogibni Molitvenik. Družba šteje letos 84.855 udov.

Politični pregled.

Tripolis. — Iz Palerma poročajo, da je odplul admiral Aubry v Avgusto s 3 ladjami, ki so pripravljene za odhod v Tripolis, do dohiti ladje: Neapoli, Roma in Vittorio Emanuele. Za odhod je pripravljenih 30.000 mož, na razpolago jih bo 80.000. V Napolju so se ukrcale čete na 6 parnikov. — Kakih 20 milj od Tripolisa so se usidrale italijanske ladje. — Razburjenost v Carigradu je velika. Italijani v Tripolisu bežijo v Tunis, ker se boje nalujskane mase. — Socialisti v Italiji so razglasili 24 uren štrajk v znak protesta proti tripolitanski akciji. Ali štrajk je izpodletel, ker se večina delavcev ni hotela odzvati pozivu. — Vse železnice, ki vodi jo v luke, so polne vojnega materijala. Vojaštvo se zbira v lukah. — Iz Malte naznanjajo, da sta šle mimo dve bojni ladji in 4 lomilci torpedov v smeri proti Tripolisu. — Turki hočejo za vojne ujetnike proglasiti vse Italijane pod turškim gospodstvom, ako izbruhne vojna. Teh bi bilo okoli 40.000. — Iz Carigrada je baje došla nota v Rim, da hoče Turčija s svojimi sredstvi ugoditi italijanskim zahtevam. Italijanska vlada je zahtevala na to baje določen odgovor tekem 48 ur.

Nižjeavstrijski deželni zbor se je bavil z zakonskim predlogom za odpravo celibata učiteljc. Nekateri kršč. socialisti so bili proti odpravi. Nemški nacionalci pregložijo jutri predlog za uvedbo nemščine kot edinega učnega jezika na Nižje-Avstrijskem.

Maroško vprašanje bo rešeno v kratkem. Nemčija je sprejela načrt pogodbe v vseh bistvenih točkah. Manjka le še par redakcijskih izprememb.

Razne vesti.

Pred poroto v Trstu so sodili morilca svoje svakinje Josipa in Emila Rivolta; zločin je bil izvršen 5. julija letos v Bar-kovljah. Oba sta obtožena tudi poskusa zavratnega umora na bratu Henriku. Razprava ima končati danes popoldne.

Menihi v zvezi z morilcem Stolypina. — Ruska vlada je že opetovano dokazala, da je cerkvam in menihom zelo naklonjena, ali zgodilo se je, da so morale te dni ruske oblasti v Novem mestu preiskati neki katoliški samostan in zapreti dva menih, ki sta bila potem obsojena na prognanstvo v Sibirijo. Dognali so, kakor trde, da so bili menihi v zvezi z morilcem Stolypina in njegovimi prijatelji; ter da so nekaj časa skrivali pri sebi nevarnega človeka.

Malerjev hotel na Bledu je kupil restavrater na jeseniškem kolodvoru g. Dolničar za 185.000 K. Tako je ostal hotel v slovenskih rokah. — Südmarka je stezala svoje krepplje po njem!

Iz vlaka je skočil med Škofeljo in Laverco pri Ljubljani neki neznan človek. Skočil pa je tako spretno, da se ni nič poškodoval.

Predrzo sleparico so aretirali v Ljubljani. Piše se Ana Kranjec, 25 let stara, doma z Jesenic. Hodila je okoli pobožnih starih ženic ter jim pravila, da je ta in ta duhovnik njen sorodnik ter da potrebuje denar prav nujno. Marsikatera zaupljiva ženica jej je šla na lim. Neka ženska jej je izročila za duhovnika dr. Jeršeta hranilno knjižico za 1000 K. Tudi za škofa je nabirala. Sedaj šele so jo utaknili na varno. Sleparila je lahko, ker je znano, kako so take stare ženice, ki imajo prihranke, zaverovane v duhovnike. Sleparika je spravila obilo denarja iz lahkovernih ženic, ker je trdila, da je za duhovnike. — Duhovnikom dajejo, to je stara resnica, ženice denar, kolikor ga imajo!

Pri občinskih volitvah v Spodnji Šiški so v prvem in drugem razredu zmagali kandidatje narodno-napredne stranke, v tretjem so prodrli z enim kandidatom, dočim jih imajo socialni demokrati devet. Narodno-napredna stranka ima 21 občinskih svetovalcev, socialno-demokratična stranka pa devet.

(Dalje na četrti strani.)

Imovitejši Slovenci, pristop k obrambnemu skladu družbe sv. C. in M. bodi vam sveta dolžnost!

